Година VI. Timişoara, (Темишвар) 1. октобра 1926. Бр. 19.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Др. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. и 15. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Ţimişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

К. 383., 472/279. из 1926.

Парохијским звањима.

Позивају се она парох. звања, која нису удовољила овд. налогу бр. К. 736., 749. из 1925/48. из 1926. у предмету поднашања мишљења односно предлога, како би се могло стати на пут ускакању девојака, да истоме налогу за 8 дана задоста учине.

Из седнице Епарх. Конзисторије држане у Темишвару, 19. авг./1. септ. 1926.

Стефан
архим. еписк. викар.

А. 500/558. — 1926.

Парох. звањима и црквв. општинама.

Пожурују се сва она парох. звања и оне црквв. општине, које нису удовољиле овдашњој окружници публикованој у Гласнику од 15. фебр. 1926. бр. 4. под бр. А. 1073/през. из 1926. у ствари поднашања на увид потврда — односно сведоцбе од општ. поглаварства о уплати прописаних државних пореза и јавних дражбина на парох. сесије и црквв. општ. земље да у непрекорачивом року од 8 дана поменутој окружници удовоље.

Из седнице Епарх. Админ. Одбора одржане у Темишвару, 20. авг./2. септ. 1926.

Стефан
архим. еписк. викар.

А. 600/455. из 1926.

Црквеним општинама.

Велики Управни Савет патријаршије српске у седници својој од 1. јуна 1926. под бр. 1054/61. из 1926. донео је одлуку која гласи:

„Поводом тим, што је један Епархијски Адм. Одбор изрекао, да црквв. општине не смеју оправке преко 1000 динара изводити без одобрења епарх. власти и без стручњачког предрачуна и плана, изрекао је овај ВУСавет, одлуком својом од горе означеног дана и под горњим бројем, да се *редовне оправке* цркава и црквено-општинских зграда, којима се иде на одржање тих зграда у добром стању, а не на „измену супстанције општинског добра", *ако је за ове оправке потребна своота црквено-општинским предрачуном осигурана*, могу изводити, — поред осталих услова: прорачун, планови ако су потребни, јавна лицитација и др. — без претходног одобрења Епарх. Админ. Одбора и на ове се издатке неодноси одредба тач. з) §-а 23. одс. II. Уредбе од 10. августа 1868. године, јер се овакав издатак не може сматрати „мењањем супстанције", а ни набављањем (новог иметка) из капитала, за које је везано претходно одобрење Админ. Одбора (тач. г. §-а 23. одс. II. Уредбе од 1868. године)".

Одлука ова саопштава се Наслову знања и равнања ради.

Из седнице Епарх. Админ. Одбора одржане у Темишвару, 20. авг./2. септ. 1926.

Стефан
архим. еписк. викар.

К. 399/288. из 1926.

СТЕЧАЈ.

На место пароха V. плаћевног разреда у Нађфали овим се расписује стечај.

Свештеник на овом парох. месту ужива рескриптуалну плату претворену у лејеве и повишену према наредби Великог Упр. Савета, даље парохијску сесију, канцел. паушал, у име огрева 4 куб. метара тврдог дрвета и штолу прописану према данашњим приликама. Од државе добија за сада онај са испитом зрелости и бившом карловачком богословијом, месечно 500 леја основе, 500 леја скупарине и 25% од основе у име петогодишњег доплатка, који не може изнети више од 100% након довршене 20-годишње службе. Они са мањом квалификацијом уживају месечно 350 леја основе, а остало као они са већом спремом. За држ. припомоћ се овде ни у ком погледу не може јамчити.

Свештеници који долазе из Краљевине СХС, живе неко време на путној исправи, али су дужни тражити у року од 1 године дана поданство Краљевине Румуније.

Компетенти на ово место имају своје прописно инструисане молбе путем надлежних им власти до укључно 1/14. децембра 1926. овој Конзисторији поднети.

У Темишвару, 19. авг./1. септ. 1926.

Председништво.

Епархијска Скупштина.

(Свршетак.)

Бр. 8. Е. С. 21. зап. из 1926.

Еписк. Викар са препоруком уз допис од 17. фебр./2. марта 1926. подноси предлог проте Слободана Костића за оснивање четвороразредне средње школе у Темишвару.

Слободан Костић износи потребу да се ради просветно националног напретка наше деце оснује четвороразредна средња школа у Темишвару. Пошто за оснивање исте по закону нема сметње уверења је, да је моменат дошао да се жеља свију нас оствари; са материјалне стране мисли, да би се иста могла основати употребом локала у стипендијском дому Скарлато-Павловић и приходом заклада Скарлато-Павловић, Стеријанума, Васпитно-школске закладе у Араду, поред приноса тела и појединаца. Предлаже:

„Да Епархијска Скупштина изрече потребу оснивања четвороразредне средње школе у Темишвару и да изашље из своје средине одбор од неколико чланова, међу којима би били председници црквених општина у Темишвару-Граду и Фабрици и свештеник Милан Николић да спреме све потребно, да се та школа оствари. Исти се имају упутити, да за сарадњу умоле Преосвећеног Госп. Епископа-Дијецезана Георгија и Високопреч. Госп. Епископског Викара Стефана не само као старешине наше, него и као главне старатеље споменутих стипендијских заклада".

По свестраном расматрању горњег предмета председник ставља на гласање горњи предлог устајањем, те пошто су сви устали председник проглашује

РЕШЕЊЕ:

Предлог проте Слободана Костића се једногласно прихваћа и у одбор за оснивање српске гимназије у Темишвару изашиљу се следећи чланови: Слободан Костић, Милан Николић, Христифор Којић, Манојло Попов, Михаило Симин, Милан Ћирков и председници црквених општина у Темишвару-Граду и Темишвару-Фабрици.

Председник Високопречасни Госп. Епископски Викар напушта дворану. Председништво предузима подпредседник Макса Мишковић.

Бр. Е. С. 22. зап. из 1926.

Др. Милан Калиновић у опширном говору подноси следећи предлог за одлуку:

„Поводом подлих, неистинитих и тенденциозно подметнутих нападаја у јавности на личност Епископског Викара, Високопреч. Госп. Архимандрита Стефана Николића, Епархијска Скупштина српске православне Епархије темишварске са гнушањем осуђује такав подли, лажни и несрпски рад њихов и таковиx и изражава своје потпуно поверење, љубав, привржeност и поштовање према личности и раду г. Епископског Викара, Архимандрита Стефана Николића, који је са највећим самопожртвовањем и истрајношћу читав низ по овдашње српство како у просветном тако и у црквеном погледу корисних ствари спровео и узорно од 1919. године води послове српске Епархије темишварске у Краљевини Румунији".

За предлог говори Никанор Савић.

Подпредседник ставља на гласање поднесени предлог и позива све који су за предлог да устану, они који су предлогу противни, да остану седећи. Пошто су устали сви чланови, подпредседник проглашује

РЕШЕЊЕ:

Предлог Др. Милана Калиновића једногласно се усваја и о томе изводом из овога записника извештава Високопречасни Господин Епископски Викар, Архимандрит Стефан Николић.

Високопречасни Господин Епископски Викар враћа се у дворану, поздрављен од свију и преузима председништво.

Бр. Е. С. 23. зап. из 1926.

Епископски Викар извештава, да своје право именовања Епитропа Епархијског предаје скупштини и исту моли да изабере једног Епитропа.

На предлог Др. Милана Калиновића донесено је ово

РЕШЕЊЕ:

За Епитропа Епархијског бира се Велимир Ненадовић из Темишвара и избор истог подноси на одобрење Великом Управном Савету патријаршије српске у Ср. Карловцима.

Пошто је дневни ред исцрпљен, Епископски Викар у кратком говору захваљује присутнима на савесном и истрајном раду и ово заседање Епархијске Скупштине у 8 сахати у вече проглашује затвореним.

Д. К. Г.

Јереј Христифор Којић с. р. *Др. Стефан Николић* с. р.
Живојин Лукић с. р. председник.
перовођа.

Чланови за оверовљење записника:

прота Душан Гајић с. р.
Манојло Попов с. р.
Стеван Николић с. р.
Мићин Влада с. р.

Неслужбени део.

Беседа на парастосу

палим борцима на Солунском фронту, изговорио у Вел. Кикинди 2/15. септембра 1926. *Епископ Др. Георгије Летић.*

По речима Спаситеља нашег *„Веће љубави нико нема од оне, да ко положи живот свој за ближње“.* (Јов. XV., 13.) А они којима данас држимо десетогодишњи помен, положили су за нас своје младе, пуне наде животе. Највеће благо овога света, живот земаљски, дали су они за нас, и посведочили су тако несумњиво највећу љубав према нама.

А губећи драгоцене животе за ближње у царству земаљском, наши ратници, нису ништа изгубили у царству небеском, него се на против обогатили највећим и вечним вредностима.

„Највећа љубав“ коју они исповедише крвљу својом, учинила је и њих највећима. Они се сјединише с Богом, покидавши са себе све варљиве везе са пролазним светом и ојачавши на себи само истинске везе са вечношћу.

Одушевљени љубављу *„која никад не престаје“* (I. Кор. XIII., 8.) посташе бесмртни.

Победивши себе љубављу *„која не тражи своје . . . све сноси, све верује, свему се нада и све трпи“* (Кор. XIII., 5., 7.), посташе непобедљиви.

Одухотворени љубављу *„која покрива мноштво греха“* (I. Петр. IV., 8.) и представља *„збир савршенства“* (Кол. III., 14.), посташе и најбољи.

Наши незаборављени ратници и добровољци Солунскога фронта остаће вечити узор највећих и најбољих синова свога рода и свега човечанства.

Кајмакчалан и сва она крвава разбојништва на Солунском фронту остаће најлепши жртвеници наше драгоцене крви, проливене за слободу и уједињење, и вечни споменици славе наших палих јунака и славе наше. Нека им је вечни спомен и вечна слава!

Николај Велимировић.

МОЛИТВА ГОСПОДЊА
(ОЧЕ НАШ).

Тумачење Оче наш.

Када облаци грме, а океани ричу, они Те зову: „Господе Наш!“

Када метеори падају и ватра избија из земље, они Ти говоре: „Творче наш!“

Када цвеће раскрива своје пупољке у пролеће и шеве скупљају комаде сувог сена да праве гнезда за своје младунце, они Ти певају: „Господару наш!“

А кад ја подижем своје очи Твоме престолу, ја ти шапћем: Оче наш!

Било је време, дуго и страшно време, када су Ти и људи говорили и називали Те: Господ или Творац, или Господар! Да, кад је човек осећао да је само ствар међу стварима. Али сада захваљујући Твоме Јединородном и најбољем Сину, научили смо Твоје право име. С тога се и ја с Христом усуђујем да Те зовем: „Оче“!

Ако Те назовем „Господ“, ја се у страху клањам пред Тобом као роб у маси робова.

Ако Те зовем Творац ја се одвајам од Тебе, као што се ноћ одваја од дана или лист од дрвета свог.

Ако Те погледам и кажем „Господар“, ја сам као камен међу камењем и као камила међу камилама.

Али ако отворим своја уста и шапћем „Отац“, љубав заузме место страха, земља изгледа подигнута ближе небу, и ја се шећем с Тобом, као са својим друговима у врту овога света и делим Твоју славу и страдање и моћ.

Оче наш! Ти си отац нас свију и ја бих умањио и Тебе и себе ако бих Те назвао „Оче мој!“

Оче наш! Ти се не бринеш толико о мени једној јединки, колико о целом свету. Твој циљ је Твоје Царство, а не један човек. Себичност Ти виче: „Оче **мој!**“, док љубав виче: „Оче **наш!**“

У име свију људи, браће моје, ја се молим: Оче наш!

У име свију ствари, које ме опкољавају и с којима си ме уткао, ја Ти се молим, Оче наш!

Ја Ти се молим, Оче васељене, само за једну ствар Ти се молим: нека што пре сване велики дан, кад ће Те сви људи, живи и мртви, заједно с анђелима и звездама, и животињама и стварима, звати Твојим истинским именом: Оче наш!

. . . . . који си на небу.

Ми дижемо своје очи небу увек када Те зовемо и обарамо их на земљу кад се сетимо својих грехова. Ми смо увек у дубини због наше слабости и наших грехова. Ти си увек на висини, као што приличи Твојој величини и Твојој светлости.

Ти си увек на небу, када смо недостојни да Те примимо, али Ти радо силазиш к нама, у наша земаљска обиталишта, када за Тобом жудимо и када Ти отварамо врата.

Па и ако силазиш к нама, Ти ипак пребиваш на небу; на небу Ти живиш, по небу Ти шећеш, а с небом се заједно савијаш до наше долине.

Небо је далеко, врло далеко, за човека чији је дух и срце окренуто од Тебе или који се смеје кад се Твоје име спомене. Али је небо близу, врло близу за човека који увек држи отворена врата своје душе и чека да дођеш Ти, наш најдражи гост.

Ако се упореди с Тобом најправеднији човек, Ти се издижеш над њим као небеса над долином земаљском, као вечни живот над царством смрти.

Ми смо од распадљивог, трошног материјала,

како би могли стајати на истој висини с Тобом, Бесмртна Мдадости и Сило!

Оче наш који си увек над нама, приклони се до нас и подигни нас до Себе. Шта смо ми до језици сачињени од праха Твоје славе ради? Прах би био вечно нем и не би могао изговорити Твоје име без нас, Господе. Како те може прах знати до преко нас? Како би Ти могао чинити чуда од мртвога праха, ако не кроз нас?

О оче наш!

. . . . . да се свети име Твоје.

Ти не би био светији ако Те ми светимо, али светећи Тебе ми светимо себе. Твоје је име чудно. Људи се препиру на овој земљи око имена: чије је име велико. Добро је да се Твоје име спомене некад у овим свађама, јер од једном сви глагољиви језици постану лагани и оклевају, и сва велика људска имена сплетена заједно не могу се поредити са Твојим именом, Свети, Свесвети!

Када људи хоће да свете Твоје име, они моле природу да им помогне. Они узимају камен и дрво да начине храмове; они ките олтаре бисером и цвећем; и праве ватре од биљака, њихових сестара; и узимају тамњан од кедара, њихове браће; и јачају своје гласе гласом звона; и зову животиње у помоћ, да свете Твоје име. Природа је чиста као Твоје звезде, и невина као Твоји анђели, Господе. Смилуј се на нас ради чисте и невине природе, која с нама свети Твоје име, Свети, Свесвети!

Како ћемо светити Твоје име?

Да ли невином радошћу? — онда се смилуј на нас, ради наше невине деце.

Да ли страдањем? — онда погледај на наша гробља.

Или само — пожртвовањем? — онда се сети патње матера, Господе!

Твоје је име јаче од челика и јасније од светлости . . . Благо човеку који се узда у Тебе и просветљује се Твојим именом.

Будале кажу: „Наоружани смо челиком: ко нам се може одупрети?“ А Ти уништаваш царства невидљивим инсектима!

Страшно је Твоје име, Господе! Оно обасјава и сажиже као велики ватрени облак. Нема ничег светог нити страшног, а да није спојено с Твојим именом. Дај ми, о Свети, дај ми за пријатеље оне, у чијим је грудима урезано Твоје име, а за непријатеље оне који не желе да ма шта знају о Теби. Јер ће такви пријатељи остати моји пријатељи до смрти, а такви непријатељи ће клекнути преда ме и предати се чим се скрха њихов челик.

Свето је и страшно Твоје име, Свети, Свесвети! Нека се сећамо Твога имена сваког часа наше радости и наше малаксалости у животу, као што га се сећамо на смртном часу, да, наш Оче небески, наш Свети Оче!

(Наставиће се.)

Слава у Крашована.

Један од најлепших обичаја у Крашована, који је сасвим сличан српским свечарским обичајима — је кућна слава.

На овој слави се јасно очитује онај прави славенски дух овог малог народића, који је одељен кроз толико векова од других словенских насеобина у Банату знао још до данас да очува свој словенски народни карактер, своје обичаје и своју сликовиту ношњу.

Кућна слава или како то крашовани називају „slavenje“ састоји се из 4 дела: „Nanavečer“ предвечерње славе, „naplani“ на пол дана славе, „večera“ и „porosi“ после славе у јутру ручак.

Крашован, био он ма како сирома и бедан, не слави сам своју кућну славу, већ позове своје комшије и родове, који се увек радо одазивају позиву.

На навечер скупе се сви позвани у кућу, заузму место за постављеним асталом (sofra) са куваним месом од кокошке, од овце или свињетине са купусом. Једно мало мушко дете унесе славску свећу, коју је на ватри са огњишта упалио и поздрави присутне са „Faljen Isus“. Домаћин (gazda) прими славску свећу, нашто сви устану те стоје све дотле док домаћин не измоли молитву за 8 славских чаша како следи:

„У име Господина Бога, дајним Боже стине и моћ, да ним се стигне и да ним се може. Дајним Боже храну и од зла брану. Дајним Боже род и плод и гди се ми најплашимо обрадуј нас Господ Боже. Дајним Боже, срећу од куд се ненадамо, сачувај Госп. Боже нас, нашу чељад и марву од свакога јакога зла. Дајним Боже срећу, живот и здравље“.

2. чаша: „У име Блаженој Дивици Марији Мати Божијој, која наша помоћница и бранитељица јест, да моли синка Госп. Бога да смилује, да сачува нас и нашу чељад и марву од свакога зла и да ним удили срећу, живот н здравље“.

3. чаша: „Ову чашку да пијемо у име свецу садашњему светому оцу: (Николи, Мартину, Луки и др.) кој патрон наше куће јест, да сачува нас и све наше добро у пољу и дому, на свакому месту, дај Боже да га славимо за долго и за млого докли се тегли семе и кољено“.

4. чаша: „Ову чашку да пијемо керсту Божјему, керст Божји да прикерсти софру, гостје и домаћине, што год ће мо јести и пити све да буде керстом Божјим. Керст Божји да ним буде у помоћ путницима на путу, и пастирјам у пољу. Дај Боже да се ускерсте красоњи кукурузом и снопови житом у пољу“.

5. чаша: „Ову чашку да пијемо слави Божијој, слави Божијој да пијемо, колачи да сиђемо, Бога да спомињемо. Јаки смо пити, али нисмо јаки алдовати. Алдовала света Блажена Дивица Марија, видела светог Ивана Златноустнога левом уздаде,

десном прије, лепо писму започе, чуј Боже добар глас, дај Боже добар час, подвиси Боже кућу (овде подигну сав астал), дај Боже род и плод, дај Боже деца да се плоде, јаганци да блеје, прасци да пиште, дај Боже на годину по пелни хардови по дебели вепрове (овде прекрсте и засеку колач), роди га Боже у брегу и у долу, сачувај ни Боже од селске беде и од господске страхоте, укрили ни Боже од логошког пута и од клокотичког суда и сачувај Боже од женске омрази".

6. чаша: „Ову чашку сунцу и мисецу. Докле сунце не гране, дан се не чини. Док мисец не изајде путник не путује. Свето сунце да огреје брег и док мисец да просвити путницам на путу, пастирјам у пољу и бродарјам на мору".

7. чаша: „Ову чашку да пијемо послађену и помеђену, штогод ће мо јести и пити све да ним буде послађено и помеђено. Послади Боже цели наш живот, дај Боже родно и плодно (овде расеку колач на 4 дела увију га у белу мараму и полију с ракијом). Дај Боже росно. Пороси Боже род и плодно, да роди ћока и падина".

8. чаша: „За покој мртве душе, деди, мајки, оцу, матери, браћам и сестрами и свима другим умерлим, да им Бог опрости грешне душице и да Бог протвори овако, и да ји избави из пургатора у рај небески. Амен."

Након ове молитве измоле „Оче naš, Zdravu Mariju, virovanje, i slava ocu". Те затим узму јести и пити. Исто овај обичај понављају на плани, у вечери и у пороси.

Веома је ретко то, да обитељ иде на дан славе у цркву. Обично славе: „Св. Мартина, Св. Николу, Св. Луку, Св. Маријана, Св. Ивана, Св. Петра и Павла".

Рекаш. *Јоца Ћосић.*

Здравље на селу.

(Наставак.)

9. Одмор.

Когод ради треба и да се одмара. Сељак има увек доста времена за одмор.

— *Сваку ноћ* чим сунце седне сељак оставља посао па иде кући.

Кад намири благо, опере руке, вечера и мало разговара, одмах се и леже рано. Спавање је најбољи одмор, особито ако човек свучен до кошуље легне у меку чисту постељу.

— *Недељом* после шестодневног рада сељак се цели дан и две ноћи одмара. Тај дан се треба опрати и у чисто рубље се обући, у цркви окрепити молитвом душу, а за ручком тело мало бољим јелом поткрепити. После подне младеж се лепо обуче па поред свирке игра и пева, а старији седе и разговарају.

— *Благдана и светаца* имају наши сељаци око 20 преко године, а славе их и онда ако падају ван Недеље у радни дан. О Божићу и Ускрсу славе по два и три дана једно за другим.

— Кад би наши сељаци Недеље и свеце провађали како треба, онда би то све добро било. Али на жалост у великим селима где има по две-три крчме, многи пијанче до пола ноћи, и место да се одморе они се отрују и уморе од пића, па сутра или са свим не могу да раде, или се мамурни ломе на послу. Зато су боље раштркане куће, кад сваки сељак живи на својој земљи, далеко од крчме, пак је у вече рано код своје куће. И младеж је боља ако се не весели и не игра у крчми, него где год у пољу.

— *Зло време* не допушта сељаку радити много дана преко године. У пролеће је блато, у јесен пада киша, а зими је земља смрзнута, па се не може радити. То је више дангуба него одмор. Тешко сељачкој кући ако домаћин и онда пијанчи и троши.

---

10. Одгој деце.

— Сваки сељак треба да има много деце, јер је сељаку најлакше децу отхранити, јер сељаку већ мала деца привреде што потроше. Наши сељаци изроде много деце, али на жалост половина деце помре у почетку живота. Зато ћемо овде рећи нешто како треба боље пазити на децу.

— Трудној жени доста је њено бреме што га носи. Зато је треба чувати од тешкога посла; но не ваља ни ако трудна жена ништа не ради него само седи и једе.

— Кад се жена порађа треба да у сасвим чистом рубљу лежи, у чистој постељи. Гадно је видети како неки сељаци међу под породиљу старе вреће и прљаве крпе и дроњке. То је опасно и по живот породиље.

— Пупак новорођенога детета треба на два места подвезати, недалеко од трбуха, па онда у среди пресећи. На тежак порођај треба звати лекара или носити породиљу у најближу болницу.

— Новорођено дете треба окупати у топлој води, обући па оставити да спава.

— Свака мати требало би да сама доји своје дете. Материно млеко најбоље је за дете, јер га и храни и од болести брани. Здраво дете треба свака 3 сата задовољити а ноћу ако мирно спава може и дуже чекати. Тако ће дете бити здраво а мати ће имати мирну ноћ.

— Ако је дете болесно па много плаче, не треба му сваки час уста сисом запушити. Болесно дете теже вари, пак је доста и ако свака 4 сата добије сисе.

— Дете треба чисто држати, сваки дан ујутру окупати у врућој води, а кад год се упрља или умокри, треба му пелену променити. На лепом времену кад сунце сија треба дете на двор изнети.

— Одбити од сисе дете не треба док не добије бар прве зубе горе и доле, тек у 9 месецу и касније. Болесно дете не треба од сисе одбијати, а исто тако не ваља дете учити на нову храну у

сред летњих врућина, јер онда деца лако оболе од желудца и црева.

— Пре него што се дете одбије од сисе сасвим, треба га прво учити по мало на кравље млеко, на супу, белу каву, гриз, кромпир и т. д., али и то тек у осмом месецу. Никад не ваља кад мати детету какву храну сажваће па из својих уста вади и у детиња мође.

— Кад деца буду мало већа, и пођу ногом, треба их учити да буду умерена у јелу. Пре трће године не треба деци давати никаква воћа ни одвише масна и папрена јела. Вина и ракије не дај деци ни капи!

— Дете које трчи треба да је увек обучено и обувено, да се пере бар сваке суботе и треба га пустити да се са својим вршњацима игра. Дечије игре су корисне, јер се деца боље развију па буду једрија, лепша и здравија него она што седе у соби.

— Школску децу треба и код куће учити на рад и ред. Велику децу треба водити и у поље да по мало уче пољске радове и помажу у послу. Женити и удавати треба младе испод 19 година!

(Свршиће се.)

НАШИ ДОПИСИ.

Освећење српског споменика подигнутог у Мецидији (Добручи).

Српска је влада уз пријатељску помоћ краљевине Румуније — после крфског споменика подигла и у Мецидији спомен-пирамиду својим погинулим херојима. Прва Добровољачка Легија — основана још у царској Русији од заробљеника војничких Срба, Хрвата и Словенаца — год. 1916. месеца августа и септембра имађаше уз братску помоћ Руса и Румуна крвавих окршаја са Бугарима. Скоро по читавој Добручи беху расуте кости војника и официра Добровољачке Легије, те након 10 година краљевина СХС. ексхумира земне остатке својих синова и сахрањује их поново у заједнички гроб, који је посут земљом из свих покрајина краљевине СХС. Над заједничким гробом подигнута је од белог мрамора у висини од 15 мет. спомен-пирамида и у истој урезан је натпис ове садржине:

„ХЕРОЈИМА ПРВЕ ДОБРОВОЉАЧКЕ ДИВИЗИЈЕ ПОГИНУЛИМ У ДОБРУЧИ ГОДИНЕ 1926. — БЛАГОДАРНА ОТАЏБИНА“.

Споменик овај беше дана 8. септембра 1926. уз учешће како званичне Румуније тако и званичне краљевине СХС. свечано освећен. Овоме чину присуствоваху многобројни родитељи и сродници, саборци погинулих јунака из Босне, Херцеговине, Бачке, Баната, Срема и старе краљевине Србије. Дирљиво беше видети стару мајку из Босне, која је чак у Добручу дошла, да види, да се исплаче, да прелије гроб свога сина. Сузним очима гледасмо инвалиде из Добруче, који су имали толико душевне снаге, да су дошли у Добручу поново, где су изгубили своје очи, руке или ноге — дошли су и они, да се поклоне сенима својих изгинулих другова. Освећење је обављено од стране српског и румунског свештенства. Од српског клира присуствоваху Епископ Јосиф из Битоља, протојереј Урош Ковинчић из Арада, као заступник Епископског Викара и протонамесник Сава из Кладове. Од румунског пак Епископ Геронтије из Констанце, архимандрит Герасим из Констанце, ректор богословије из Констанце ставрофор Јулије, Др. Јован Фелеја парох из Печке. На јектенија одговораше на брзу руку склопљени кор учитеља под вођством Георгија Миланковића учитеља из Арада. Служило се наизменце српски и румунски. По обављеном богослужењу прочитао је Епископ Геронтије на румунском језику за ову прилику сачињену молитву своју, а Епископ Јосиф из Битоља изговорио славопој српским херојима, који су за ослобођење и уједињење живот свој жртвовали. После православног богослужења следило је римокатоличко те муслиманско. По освећењу откривен је споменик, те сада следоваше полагање венаца на исти уз говоре. Од многобројних говора споменућемо говоре Генерала Стевана Хаџића као заступника краља Александра I.; Генерала Мирческу војног генералштабшефа краљевине Румуније, као заступника краља Фердинанда I.; Генерала Јосифовића у име војске краљевине СХС., Генерала Попеску у име румунске војске, посланика Вујића у име београдске скупштине, министра Чолак-Антића у име београдске владе, говор мајора инвалида Ловрића, који је у Добручи изгубио оба своја ока. По обављеној свечаности беше заједнички ручак, а после подне засебним возом излет у Констанцу. У вече беше повратак гостију из СХС. лађом до Београда, а Срба из румунског Баната возом преко Букурешта.

У. К.

БЕЛЕШКЕ.

ОВАЈ БРОЈ ГЛАСНИКА излази због допуста слагачевог прилично закашњено. Молимо да нам се то извини.

РАЗНА ОСВЕЋЕЊА. Новооправљени храм у *Лукаревцу* осветио је по овлаштењу Епископског Викара јером. Димитрије Поповић а. п. там., а онај у *Кетфељу* Милан Николић парох там., за освећење звона пак, које је политичка општина у *Срп. Св. Петру* на челу са својим бележником Драгомиром Путићем купила за там. гробље, поделио је Еписк. Викар дозволу Душану Предићу пароху там. а политичкој општини послао је захвалницу.

У ЗАВОДИМА РИМОКАТ. КАЛУЂЕРИЦА У ТЕМИШВАРУ имамо 22 девојчице, које посећују средње школе или курзеве за даље изображење. Еписк. Викар обратио се управи калуђеричког реда, да учини расположење, да те девојчице уредно похађају св. литургију у саборној цркви и

да у прописана времена приступају св. тајнама покајања и причешћа. Речена управа се одазвала позиву, о томе известила Еписк. Викара и у Недељу 10. октобра видели смо већ све девојчице под вођством у саборној цркви на св. литургији, после које су отишле у двор Еписк. Викару, који им је одржао подужи говор о верским и националним дужностима њиховим.

ПАРОХ. ДОМ У СРП. ЧАНАДУ, који је председништво црквн. општине у своје време неправилно издало сигуранци под закуп, на силно заузимање Еписк. Викара најзад је испражњен и свештенику на расположење стављен.

ОН.

I.

Био сам у З . . . . послом, те сам том приликом посетио свога друга, проф. Перу Ненина.

Након што смо се изразговарали, а он угодно и живо се сећао доба, које је као дете, у фабрици, у кући код „Грозда" проживео, те након што нам је његова супруга сервирала лепу ужину, рече ми пријатељ: да одем у циркус.

— Не браним, можемо, рекох.

— Видићеш једну дивну јахачицу. Замисли: јахачица, па — бароница!

— Како се зове?! упитам брзо.

— Олга.

— Олга? Зар она овде? Јахачица?

— Ти њу знаш?

— Још из детинства. Касније, већ као удату, видео сам је у Сегедину.

— Е, ти њу знаш као први пут удату.

— Зар се два пута удавала?

— Видим, не знаш шта се збило с њом. Слушај:

II.

Он, барон Емил, Олгин муж, био је у лову, а са њиме цео његов двор. Сви до последњег лакаја, били су у шуми, где је барон Емил, позвао био пријатељице и пријатеље своје у лов, где је у сред шуме, у налазећем се дворцу, приредио велику гозбу. Код куће, у двору, беше остала само она, Емилова жена, бароница Олга, са својом старом служавком, Софијом и старцем, кочијашем, Урошем.

Милостива госпођо — јављаше старац, Урош, ступивши у бароничин будоар — ако заповедате могу презати, све је готово.

Она се тргне; својим плавим, лепим очима, које беху пуне суза, збуњено гледаше у старца.

— Не, још не, драги Уроше, још пол сата. Воз полази око четир, дакле има још доста времена. Молим Вас, пошаљите ми Софију.

Старац се дубоко наклони, и оде; а она, још једном, брзо пролети оба писма, која лежаху пред њом.

Прво је писмо гласило:

Госпођо!

Удесио сам лов, да би нас двоје лакше удесили наш одношај.

Госпођо, ја сам Вас први пут видео у циркусу, као прву јахачицу, за којом је цела варош лудовала. Није дакле чудо, да сам и ја био занешен. Ви, одбисте поносито све удвараче, а дочекасте мене, барона, који Вас је, госпођо, узео за жену. Држим, да са успехом можете бити задовољни.

Пет су година, од како сте постали бароницом, и, морам Вам признати, одржали сте се и на тој висини Вашој тако, да вам и највећи непријатељ мора одати част — то стоји; али, госпођо, и ако Вам ја одајем сваку част, то ипак морам поново да Вам изјавим оно, што сам Вам пре шест недеља рекао: . . . Ја Вас више не љубим; шта више госпођо, ја Вас сада мрзим; мрзим Вас пак зато, јер ми у животу сметате; а сметате ми у животу тиме, јер нисте по рођењу „племенита". Моја Вас породица, моји пријатељи, не могу да приме у своје друштво, јер сте „циркусашица" — била.

Морате и сами увидети, да имам право када рекнем: ја се Вас стидим; јер је на жалост истина, да Вас, моју жену, бароницу, пре тога сви гледаше у циркусу, како у трикоу на коњу јахасте.

Најбоље је, дакле, по нас обоје, да се разиђемо; да се развенчамо.

Прилажем овом писму 2000 франака, који ће Вам у првом часу потребни бити, са учтивом молбом: да употребите ову прилику, кад је цео двор отсутан, те да напустите моју кућу.

Ја сам вољан: од дана наша развенчања, доживотно Вам давати, годишње 5000 франака — ипак је боља екзистенција него ли, да сте остали јахачица — али, једино под тим условом: ако за два дана напустите моју кућу, а моме одветнику дате изјашњење, да пристајете на развод брака.

На концу још нешто: Знам, Ви сте огорчени на нашу младу суседкињу, удовицу, бароницу Леону, али, немојте губити из вида, да је она вољна да пође за мене, да она мене љуби, да је она богата; а ја како стојим — то знадете, дакле: „боље је овако по нас обоје".

Ваш доброжељатељ, барон

Емил.

Друго је писмо гласило:

Господине бароне! Не, не тако, већ Емиле!

Преда мном лежи твоје писмо.

Зашто је морало дотле да дође? Зашто си уопште и погледао на ову „циркусашицу?" Зашто ниси одмах тако поносито презрео ону јахачицу, а узео себи равну жену, већ си био дошао к мени, сиротој девојци, која није имала ничега на свету, до једино: слатку и милу успомену на оне дане, када је у крилу своје мајке, с братом својим, оно бледо болно лице своје мајке љубила. То ми је било једино — све што сам имала, док ниси дошао Ти, те ми у замену дао своју љубав; љубав, коју

си ми, сада, тако неосновано, неоправдано, немилосрдно, одузео — а моју одбацио.

Боже мој! колико сам ноћи пробдила у страшном душевном стању. Колико ме је пута обузимао горак јад, бол, бојазан, да ће наступити оно, што је и наступило: међу нама је страшан јаз.

Била бих и пре отишла, да си ми пре шест недеља рекао оно, што си ми у овом писму казао: да ме мрзиш; да се мене стидиш; да Твоје материјално стање зависи од оне — баронице.

Емиле, ја одлазим!

Од послатих 2000 франака задржавам себи само 250 франака, и то: 50 франака да платим за месечно издржавање за мога несретног брата, који је, као бивши цоке, настрадао, те кроз ампутацију богаљем постао, а 200 франака задржавам себи, за први мах, док на поштен начин себи опет кору хлеба зарадим. Осталих 1750 франака стављам у писаћи сто у десној фијоци, а кључ је иза писаћег стола. Све остало, потребно за развод брака, наћићеш код свог одветника готово.

Понуду за издржавање не примам.

Емиле, с Богом Ти вели Олга.

— Милостива госпођа заповеда?

— Молим Вас, Софијо, када се врати господин барон из лова, предајте му ово писмо. Реците Урошу нека преже. . .

— — — — — — — — — — — — — — — — —

III.

Две су године прошле од како је Онга престала бити бароницом, а поново постала у циркусу прва јахачица, па, и опет је за њоме лудовала цела варош; сада још више, него ли онда, пре но што беше постала бароницом.

„Бадава, остала је она иста горда Олга", казиваху млађи у з—ком гарнизону.

„Сада тек с правом мрзи мушке", говораху други, старији, искуснији.

„Све госпође, бацаху јој дневно, при представи, букете и венце!"

Једног је дана све врвело пред циркусом. Свако се журио, да себи и својима осигура згодно место за представу, која се тога дана давала у корист прве јахачице, Олге, „баронице", — како је мало и велико зваше.

Олга посматраше свога коња, на којем је имала по други пут да изађе пред публику, кад к њој ступи први коњушар.

— Опростите госпођо, овде је један господин, који жели да с Вама говори.

— Немогу, нека причека док се вратим из манежа.

— Рекао сам му; али он моли, да га што пре примите, журна је ствар.

— Пустите га, нека дође! брже.

За кратак час стајаше пред њом Др. Л—, примарни лечник тамошње болнице.

— Опростите госпођо, говораше доктор — да Вас баш у овом часу буним, али, ствар је журна и озбиљна.

— Молим, господине докторе, стојим Вам на услузи. Чиме могу служити?

— Он данас лежи у болници . . .

— Он? добаци брзо Олга — која беше сва претрнула . . .

— Барон Емил . . .

— Он? понављаше Олга, тише, сва бледа . . .

— Госпођо, Вама је зло! лечник јој ступи ближе те је својом снажном руком прихвати да не падне.

— Није ми ништа; прелази — шапташе Олга.

Кад је управитељ циркуса јавио публици да је јахачици, госпођи Олги, нагло позлило, те да се не може тога дана више појавити, беше све узбуђено. Тешком је муком задржао управитељ светину, да не продре до гардеробе, камо беше отишла да се преобуче.

Није трајало дуго, а сви су знали шта се догодило.

— Знала сам — говораше Олга лечнику, с киме се одвезла до болнице — да га је жена напустила, боље речено отерала, знала сам да је посве пропао, али, нисам могла дознати, камо је био отишао.

— Пре неколико дана беше овамо допутовао, те је у једном хотелу примио место портира. Четир је дана био портир па је данас донешен — у болницу.

— Шта му је, за име Бога?

— Па . . . овај . . . хтео је . . . да себи живот скрати; да се убије . . .

— Је — ли опасно? Има — ли наде да ће остати?

— Па . . . ако нам пође за руком, да сутра одстранимо пројектил, може бити изгледа. У врућици је. Дошавши нешто к себи, тражио је непрестано неког погледом и тихо говорио: „Она" — „Она" — „Олга"; тешком се муком споразумесмо кога тражи; Вас, госпођо.

Олга је тихо јецала. Кола приспеше пред болницу . . .

О—ол—га! шапташе барон — о—прости ми.

— Мир; буди само миран; гледај да оздравиш, па ће све добро бити — говораше Олга, гушећи се да не бризне у плач . . . Само ти буди миран; све ће бити добро — саже се, те га нежно пољуби.

IV.

Кад сам приспео са мојим пријатељем пред циркус, био сам изненађен. Код касе седео је, као касир, он, барон Емил.

— Шта? Зар он овде благајник?

— Она, Олга, неговала га је дан и ноћ. Кад је оздравио, она му набавила то место. Они се поново узели. Сада је она јахачица, а он — у циркусу благајник.

— Можда ће сретније и задовољније живети него ли док беше властелин.

Лукијан Тривунов-Бранковић.

Штампарија Браћа Чендеш, Тимишоара. 9330b